

Næringsplan

for Farsund 2015-20

Vedtatt av Farsund kommunestyre 11.09.14

FARSUND KOMMUNE

Soloppgang over Farsund

Forord

Farsund Kommune har utarbeidet en næringsplan som er forankret i et godt samspill mellom kommunen og det etablerte næringsliv.

Vi håper at planen og kommunens satsing på Farsund 365, skal bidra til etablering av nye arbeidsplasser, og til oppfyllelse av målet om en årlig vekst på 2 %.

Planen er ment å være et styringsdokument for kommunen, og for den nye næringslivsorganisasjonen Farsund 365 som er under etablering. Dette selskapet skal stå i fronten for fremtidens nærings-, markedsførings- og utviklingsarbeid, og vil være den nye vekstorganisasjonen i Farsund Kommune.

Planarbeidet har vært organisert med formannskapet som ansvarlig planutvalg og en prosjektgruppe med ordfører, rådmann, næringssjef og kommuneplanlegger

Prosjektgruppa har hatt ansvaret for utarbeidelsen av planforslaget.

Næringsplanen handler om kommunens arbeid med næringsutviklingen.

Formålet med planen er å bidra til etablering av nye arbeidsplasser gjennom å avklare kommunens ansvar/oppgaver og prioritere disse.

Det er næringslivet som etablerer de fleste nye arbeidsplassene. Prosjektgruppa valgte derfor å spørre næringslivet om hva som er kommunens viktigste ansvar og oppgaver. Til sammen 23 ressurspersoner fra det lokale næringslivet ble invitert, og samtlige svarte ja til å delta i utredningsarbeidet.

Følgende personer har deltatt:

Innsatsområde	Deltakere
Havnerelatert virksomhet	Tore Jørg Olsen (leder), Arne Marthinsen, John Willy Nilsen, Richard Sunde Buch, Tom Egil Ravndal (sekretær)
Naturbasert turisme	Geir Tønnessen (leder), Ricardo Sousa, Solveig Egeland, Alf Erik Martinsen, Ann Helen Erichsen (sekretær)
Økt matproduksjon og videre foredling av landbruksprodukter	Birger Reve (leder), Cecilie Nilsen, Jan Petter Gjertsen, Roy Quale, Ernst Mathiassen, Aud Irene Vatland (sekretær)
Økt entreprenørskap og innovasjon	Grethe Hindersland (leder), Erik Bjørndal, William Willumsen, Endre Glastad, Edmund Stave, Bernt Erik Spinnangr (sekretær)
Kompetanse og forskningsmiljøer	Lill Hege Hals (leder), Kai Rune Heggland, Arne Marthinsen, Margrethe Wold, Tina Bringlimark, Trond Rafoss (sekretær)

Planen bygger på næringslivets utredningsarbeid, og handlingsplanen er et resultat av hva næringslivet mener at kommunen bør prioritere for å bidra til etablering av nye arbeidsplasser

I kommuneplanen er det overordna målet for utviklingen av kommunesamfunnet: Utviklingen av Farsund skal fremme økt livskvalitet for kommunens innbyggere. Kommunen skal være et godt sted å vokse opp, virke og eldes. Farsund kommune har utfordringer knyttet til utviklingen av alderssammensetningen i befolkningen. Vi har et arbeidsmarked som er kjønnsdelt og der en høy andel kvinner jobber deltid. Det er også behov for flere tilrettelagte arbeidsplasser for å gi flere mulighet til deltakelse i arbeidslivet.

En viktig oppgave for kommunen og næringslivet blir derfor sammen å øke antall arbeidsplasser, utvikle et arbeidsmarked som møter disse utfordringene.

Gjennom formålet med utarbeidelse av næringsplan er også folkehelseperspektivet (inkludert likestilling) godt i varetatt.

Innholdsfortegnelse

Side	Innhold
6	Sammendrag
8	Innledning Bakgrunn og mandat Organisering av planarbeidet
10	Utfordringer, mål og innsatsområder Formålet med planarbeidet Mål for utviklingen Innsatsområder
13	Beskrivelse av innsatsområdene Havn Turisme Landbruk Kompetanse, innovasjon og entreprenørskap
19	Handlingsplan Havn Turisme Landbruk Kompetanse, innovasjon og entreprenørskap

Sammendrag

I forbindelse med planstrategiarbeidet vedtok kommunestyret høsten 2012 å rullere næringsplanen for kommunen. Bakgrunnen for at næringsplanen ble valgt som en prioritert planoppgave var de store utfordringene kommunen står ovenfor på næringsiden, og at gjeldende næringsplan var utgått og behøver en revisjon.

Mandatet for planarbeidet ble vedtatt av kommunestyret våren 2013. Det beskriver formålet med planarbeidet, mål for utviklingen og prioriterte innsatsområder.

Næringsplanen handler både om de områdene som kommunen har ansvaret for, og de områdene som er lagt til den nye næringsorganisasjonen Farsund 365.

En sammenfatning av planenes mål og strategier er gjengitt på neste side.

I kapittel 5 er det vist en oversikt og prioritering av aktuelle tiltak fordelt på innsatsområder. Tiltakene i planen revideres årlig, mens resten av planen (innsatsområder, mål og strategier) står fast til neste rullering.

Innsatsområde	Mål (Slik vil vi ha det) Beskriver en fremtidig tilstand	Strategier (Slik gjør vi det) Fremgangsmåter for å nå målet
Havn Farsund havn er attraktiv for nyetableringer	Kaiene i Lundevågen har tilfredstillende kvalitet	Kaiene tilpasses etterspørselen
	Havne- og næringsarealene forvaltes i et langsiktig perspektiv	Det skilles mellom havnearealer som ikke skal bebygges og næringsarealer som kan bebygges
	Innseilingen til Farsund har nødvendig dybde og bredde	Arbeide for at Håøyflua fjernes
	Alle tjenestene i Farsund havn er godt kjent og havneaktørene samarbeider om å videreutvikle tjenestetilbudet	Alle havneaktørene organiseres i et felles bransjennettverk og samarbeider om felles markedsføring
	Farsund havn samarbeider om å videreutvikle regionens samlede havnetilbud	Delta i interkommunalt havnesamarbeid til beste for kommunen og regionen
Turisme Farsund er en turistikommune	Det er stor interesse for å bygge fritidsboliger i Farsund	Tilrettelegge for attraktive fritidsboliger i kommuneplanen og synliggjøre mulighetene
	Økt belegg og en mer profesjonell turistnæring	Økt markedsføring og flere reiselivsaktiviteter
	Farsund gjestehavn er attraktiv og økonomisk bærekraftig	Økt markedsføring og flere aktiviteter
	Kommunen har flere helårs bil/campingplasser	Tilrettelegge muligheter for helårs campingplasser i samarbeid med næringen
	Farsund er kjent som en attraktiv feriedestinasjon på Sørlandet	Markedsføre Farsund som feriedestinasjon
	Farsund har et mangfoldig tilbud av natur- og kulturbaserte reiselivsaktiviteter	Produktutvikling og markedsføring av eksisterende og nye aktiviteter
Landbruk Økt matproduksjon og videreforedling av landbruksprodukter	Farsund kommune tar vare på jordbruksarealene	Unngå bygging på dyrka mark og en planmessig sikring av viktige jordbruksarealer i forbindelse med arealplanleggingen
	Landbruksnæringen har gode rammebetingelser	Sikre rammebetingelser og forutsigbarhet
	Farsund kommune tilrettelegger for vekst i landbruksnæringen	<ul style="list-style-type: none"> • Produktiv mark tas i bruk til den best egnede produksjonen • Etablering og videreutvikling av miljøvennlig energiproduksjon • Bidra til nettverksbygging og synliggjøring av næringen
Kompetanse, innovasjon og entreprenørskap Næringslivet i kommunen er innovativt og har god kompetanse	Farsund tiltrekker seg kompetanse; fagkompetanse, forretningskompetanse og kompetanse om innovasjon	Kommunen har private og offentlige virksomheter med spisskompetanse og levende utviklingsmiljøer
	Kompetanse- og utviklingskommunen Farsund	Farsund kommune har fokus på god ledelse og anvender kjente styringsprosesser. Hver sektor i kommunen deltar i faglige fora og utviklingsprogrammer.
	Farsundsskolen og barnehagene i kommunen er viden kjent for å dyrke frem forskere, innovatører og entreprenører.	Skolene og barnehagene stimuleres til å interessere seg for næringslivets kompetansebehov
	Kompetanse- og innovasjonsmiljøene i kommunen er godt kjent	Kartlegge og informere om miljøene
	Farsund tilrettelegger og er lett tilgjengelig for utvikling av eksisterende og etablering av ny virksomhet	Legge til rette gode møteplasser for næringslivet, og en god organisering av mottaksapparatet for nye ideer og initiativ

2. Innledning

Næringsplanen bygger på de utfordringer og mål som er beskrevet i kommuneplanen og planstrategi 2012. I tillegg er Listerplanen, Strategisk næringsplan for Lister, Regionplan Agder 2020 og samarbeidsavtalen mellom Vest-Agder fylkeskommune og Farsund kommune viktige premisser for planarbeidet.

2.1 Bakgrunn og mandat

I forbindelse med planstrategiarbeidet vedtok kommunestyret høsten 2012 å rullere næringsplanen for kommunen. Bakgrunnen for at næringsplanen ble valgt som en prioritert planoppgave var de store utfordringene kommunen står ovenfor på næringsiden, og at gjeldende næringsplan var utgått og behøver en revisjon.

Formannskapet ble utpekt som ansvarlig planutvalg.

Mandatet for planarbeidet ble vedtatt av kommunestyret våren 2013 og er gjengitt nedenfor.

Kommunestyret vedtar at arbeidet med rullering av næringsplanen skal baseres på:

1. **Formål:**

Planarbeidet skal bidra til etablering av nye arbeidsplasser gjennom å avklare kommunens ansvar/oppgaver og prioritere disse.

2. **Mål for utviklingen:**

Planarbeidet skal legge til grunn en ønsket vekst på 2 % (ca. 75 arbeidsplasser) pr. år

3. **Innsatsområder:**

Planarbeidet konsentreres om følgende innsatsområder:

- Havnerelatert virksomhet
- Naturbasert turisme
- Økt matproduksjon og videreforedling av landbruksprodukter
- Økt entreprenørskap og innovasjon

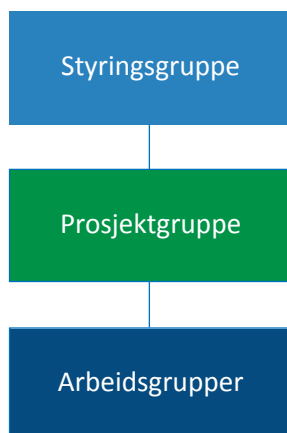
Kompetanse- og forskningsmiljøer

Eventuelle behov for endringer i innsatsområdene som kommer frem i forbindelse med planarbeidet skal avklares med formannskapet.

2.2 Organisering av planarbeidet

Planarbeidet ble organisert med formannskapet som styringsgruppe, en administrativ prosjektgruppe og arbeidsgrupper for de valgte innsatsområdene. Organiseringen er vist nedenfor

Styringsgruppa (SG) har bestått av formannskapet. SG har det overordna ansvaret, foretar nødvendige rammeavklaringer underveis i planarbeidet og innstiller til kommunestyret. SG behandler planforslaget før det sendes på høring.

Prosjektgruppa (PG) har bestått av ordfører, rådmann, næringssjef og kommuneplanlegger. PG har vært ansvarlig for utarbeidelsen av planforslaget.

Arbeidsgruppene (AG) ble sammensatt av ressurspersoner fra næringslivet og andre inviterte fagpersoner. AG har bidratt til planutarbeidelsen innenfor sine temaer.

3. utfordringer, mål og innsatsområder

Kommuneplanens samfunnsdel fra 2009 har fokus på manglende befolkningsvekst og tendenser til en skjev alders- og kjønns sammensetning i befolkningen.

Målet er en stabil befolkningsvekst, og en normal alders- og kjønnsfordeling. Sammenhengen mellom befolknings- og næringsutviklingen gjorde at næring ble valgt som et av 5 innsatsområder. Kommuneplanens mål for dette innsatsområdet er gjengitt nedenfor.

Hovedmål	Tema	Delmål
En næringsutvikling som gir et variert spekter av fremtidsrettede, nyskapende og inkluderende arbeidsplasser.	Forutsigbare rammebetingelser	En næringsutvikling som gir et variert spekter av fremtidsrettede, nyskapende og inkluderende arbeidsplasser.
	Kraftknutepunkt Lister	Farsund er en sentral del av kraftknutepunkt Lister.
	Primærnæringene	Farsund opprettholder og markerer posisjonen som fylkets største jordbrukskommune, og utnytter landets gunstigste klima for skogproduksjon.
	Opplevelses- og reiselivs-næringen	Opplevelses- og reiselivsnæringen utgjør en vesentlig del av verdiskapningen i kommunen.
	Farsund havn	Farsund havn er en betydelig næringsaktør.
	Lokale kompetansemiljøer	Lokale kompetansemiljøer bidrar til knopp-skyting og videreutvikling av verdikjeder.

I planstrategien fra 2012 er utfordringsbildet beskrevet slik:

Folketallsutviklingen viser en klar sammenheng med arbeidsplassutviklingen. Antall arbeidsplasser i kommunen er betydelig redusert de siste årene. Reduksjonen skyldes i stor grad nedleggelsen av en stor, prosjektbasert industribedrift samt store omstillinger og nedbemanninger i resten av industrien. Til tross for stor reduksjon i antallet industriarbeidsplasser, har kommunen fremdeles dobbelt så stor andel av arbeidsplassene innenfor industrien sammenlignet med landet som helhet. I forhold til befolkningsgrunnlaget er tilbudet på arbeidsplasser svekket, og betegnes i dag som svakt og ensidig. Den store andelen industriarbeidsplasser gjør kommunen særdeles avhengig av storindustrien samtidig som økte internasjonale konjunktursvingninger og et mer usikkert kraftmarked gjør fremtiden for kommunens storindustri med usikker.

Utfordringene er både å arbeide for at hjørnesteinsbedriftene sikres gode rammevilkår, og samtidig redusere kommunens sårbarhet ved å markedsføre og legge til rette for et mer variert næringsliv som er mindre avhengig av storindustrien.

Næringsplanen fra 2007 omhandler temaene; Havn, Næringsareal, Kompetanse på aluminium, Eksisterende industri, Primærnærings, Infrastruktur, Energi, Oljevirkosomhet, Reiseliv, Varehandel

Planstrategien og de kommunale planene er lagt ut på kommunens hjemmeside:

<http://www.farsund.kommune.no/index.php/min-side/skjema-og-dokumenter/planer>

Utviklingen fremgår av kommunens årsrapporter:

<http://www.farsund.kommune.no/lokaldemokrati/okonomi/arsrapporter>

I forbindelse med rulleringen av strategisk næringsplan for Listerregionen har Telemarksforskning utarbeidet en samfunnsanalyse for Lister på kommunenivå. I tillegg til å beskrive utviklingen, er analysen også nyttig for å forstå sammenhenger og avdekke drivkrefter og årsaker til det utfordringsbildet som er beskrevet ovenfor. Analysen kan lastes ned fra:

http://www.lister.no/phocadownload/Dok_Listersamarbeidet/Regional_analyse_Lister_mai_2014.pdf

Næringsarealer var et av temaene i forrige næringsplan. I denne planperioden ble det utarbeidet en arealutredning som synliggjorde behovet for nye næringsarealer, og det ble innkjøpt og opparbeidet nye næringsarealer i Lundevågen, Farsund by, og i Røssevika. Disse 3 næringsområdene og Lista fly og næringspark markedsføres på nettstedet www.arealguiden.no som er et felles nettsted for markedsføring av næringsarealer fra og med Hordaland til og med Listerregionen.

3.1 Formålet med planarbeidet

Næringsplanen handler om kommunens arbeid med næringsutviklingen. Kommunens ansvar er først og fremst vertskaps- og tilretteleggerrollen. Kommunens hovedfokus er mangel på arbeidsplasser og hvordan kommunen kan få næringslivet til å etablere nye arbeidsplasser. Ut fra denne problemstillingen er formålet med planarbeidet formulert slik:

Planarbeidet skal bidra til etablering av nye arbeidsplasser gjennom å avklare kommunens ansvar/oppgaver og prioritere disse.

3.2 Mål for utviklingen

Den tydelige sammenhengen mellom befolkningsutviklingen og næringsutviklingen gjør at kommunen ser på næringsutvikling som et av de viktigste virkemidlene for å få til befolkningsvekst.

Målet om en årlig vekst på 2 % (ca. 75 arbeidsplasser pr. år) er ambisiøst. Det krever en stor satsing på næringsutvikling fremover.

3.3 Innsatsområder

I arbeidet med avgrensningen av planen er det tatt utgangspunkt i kommuneplanens mål for utviklingen og temaene i dagens næringsplan. Temaene er oppdatert i forhold til dagens mulighets- og trusselbilde. I valgene av innsatsområder er det lagt vekt på følgende kriterier:

- Næringer som gir kommunen flere ben å stå på
- Næringer som er basert på lokale muligheter og ressurser
- Næringenes vekstpotensial og realisme
- Begrensninger i omgivelsene som må kompenseres

Dersom man skal lykkes i næringsarbeidet, er det nødvendig å prioritere. Planarbeidet er konsentrert om de innsatsområdene som best oppfyller kriteriene ovenfor:

- Havn
- Turisme
- Landbruk
- Kompetanse, innovasjon og entreprenørskap

I forhold til mandatet er betegnelsen på innsatsområdene havn, turisme og landbruk endret, og kompetanse- og innovasjonstemaene er slått sammen til ett tema.

4. Beskrivelse av innsatsområdene

For å lykkes i arbeidet med en realistisk og operativ næringsplan, ønsket prosjektgruppa å involvere og engasjere næringslivet i utredningen av innsatsområdene.

Utredningsarbeidet ble organisert i 5 arbeidsgrupper, en for hvert innsatsområde. Arbeidsgruppene ble sammensatt av ressurspersoner fra næringslivet Kommunen bidro med nødvendig sekretærhjelp.

Arbeidsgruppene ble bedt om å utarbeide bidrag til planen med følgende innhold:

- En kort situasjonsbeskrivelse for innsatsområdet
- Hvilke muligheter er det for å skape nye arbeidsplasser i kommunen?
- Hva er utfordringene/hindringene?
- Hva kan næringslivet selv bidra med?
- Er det offentlige instanser som kan bidra med virkemidler?
- Hva kan kommunen gjøre? Beskriv forslag til kommunens ansvar og oppgaver med prioritering. Det er ønskelig at prioriteringen begrunnes

Arbeidsgruppenes utredningsarbeid ligger til grunn for kommunens arbeid med innsatsområdene.

Nedenfor er mulighetene og begrensningene for nyetableringer innenfor de enkelte innsatsområdene kort beskrevet sammen med:

- **Mål for utviklingen** (slik vil vi ha det). Beskriver en fremtidig tilstand
- **Strategier** (slik gjør vi det). Beskriver fremgangsmåter for å nå målet

4.1 Havn

Farsund havn er godt utbygd med store tilliggende havne- og næringsarealer. Havna kan videreutvikles slik at den blir enda mer attraktiv for nyetableringer.

Farsund havn er fremhevet som et tema i kommuneplanen. Det er et mål at havna skal være en betydelig næringsaktør.

I havna er det 6 kaier med en samlet lengde på 655 m og dybder på 7,5-15 m. Det er behov for oppgradering av enkelte av kaiene.

- **Mål:** Kaiene i Lundevågen har tilfredsstillende kvalitet
- **Strategi:** Kaiene tilpasses etterspørselen

Havne- og næringsarealene i Lundevågen dekker ca. 300 da opparbeidet areal. I tillegg kommer ca. 500 da som er planavklart, men ikke opparbeidet. Arealene utgjør en begrenset ressurs som bør forvaltes i et langsiktig perspektiv

- **Mål:** Havne- og næringsarealene forvaltes i et langsiktig perspektiv
- **Strategi:** Det skilles mellom havnearealer som ikke skal bebygges og næringsarealer som kan bebygges

Innseilingen til Farsund havn er god med unntak av Håøyflua. Flua er i Nasjonal transportplan foreslått fjernet i perioden 2018-23. Med de begrensninger som flua legger på innseilingsforholdene, er det ønskelig at gjennomføringen kan fremskyndes i tid.

- **Mål:** Innseilingen til Farsund har nødvendig dybde og bredde
- **Strategi:** Arbeide for at Håøyflua fjernes

Det er mange aktører i havna som tilbyr tjenester. En videreutvikling og markedsføring av tjenestetilbudet er avhengig av at alle aktørene samarbeider og at det utarbeides en felles overordnet markedsføringsplan.

- **Mål:** Alle tjenestene i Farsund havn er godt kjent og havneaktørene samarbeider om å videreutvikle tjenestetilbudet
- **Strategi:** Alle havneaktørene organiseres i et felles bransjenettverk og samarbeider om felles markedsføring

Farsund havn er en av flere havner i Listerregionen. For at regionen samlede havnetilbud skal være best mulig, er det ønskelig at havnene samarbeider om dette.

- **Mål:** Farsund havn samarbeider om å videreutvikle regionens samlede havnetilbud
- **Strategi:** Delta i interkommunalt havnesamarbeid til beste for kommunen og regionen

4.2 Turisme

Opplevelses- og reiselivsnæringen er fremhevet som et tema i kommuneplanen. Det er et mål at denne næringen skal utgjøre en vesentlig del av verdiskapningen i kommunen.

I Farsund kommune er det i dag ca. 1.650 fritidsboliger. Det er stipulert at hver fritidsbolig genererer en lokal omsetning på kr. 80.000 - 110.000 årlig. I tillegg kommer omsetningen i forbindelse med selve byggingen.

Flere fritidsboliger vil generere økt omsetning og flere arbeidsplasser. For å øke interessen for bygging av fritidsboliger kan kommunen legge til rette for attraktive tomter gjennom kommuneplanen. I tillegg må mulighetene synliggjøres

- **Mål:** Det er stor interesse for å bygge fritidsboliger i Farsund
- **Strategi:** Tilrettelegge for attraktive fritidsboliger i kommuneplanen og synliggjøre mulighetene

Det er behov for å tilrettelegge for mer lønnsomme turistanlegg. Dette vil kunne gi grunnlag for nye etableringer, bedre tilbud, profesjonalitet og videreutvikling. For å få dette til må tilbudene være attraktive og godt kjent

- **Mål:** Økt belegg og en mer profesjonell turistnæring
- **Strategi:** Økt markedsføring og flere reiselivsaktiviteter

Farsund gjestehavn er godt tilrettelagt for større aktivitet som det må arbeides for å utnytte. For å få dette til må det samlede tilbudet utvides og gjøres bedre kjent

- **Mål:** Farsund gjestehavn er attraktiv og økonomisk bærekraftig
- **Strategi:** Økt markedsføring og flere aktiviteter

Kapasiteten på eksisterende campingplasser er fullt utnyttet. Det finnes i dag ikke en helårs campingplass i tilknytning til Listastrendene. En slik campingplass vil kunne styrke Farsund som turistkommune og feriedestinasjon

- **Mål:** Kommunen har flere helårs bobil/campingplasser
- **Strategi:** Tilrettelegge muligheter for helårscampingplasser i samarbeid med næringen

Feriedestinasjonen Farsund må markedsføres bedre. Dette vil også kunne bygge opp under Farsund som en attraktiv bo- og etablererkommune.

- **Mål:** Farsund er kjent som en attraktiv feriedestinasjon på Sørlandet
- **Strategi:** Markedsføre Farsund som feriedestinasjon

Farsunds mangfoldige natur og kultur gir grunnlag for utvikling av aktiviteter og opplevelsestilbud.

Her er det både behov for å synliggjøre eksisterende tilbud bedre, og å utvikle nye.

- **Mål:** Farsund har et mangfoldig tilbud av natur- og kulturbaserte reiselivsaktiviteter
- **Strategi:** Produktutvikling og markedsføring av eksisterende og nye aktiviteter

4.3 Landbruk

Primærnæringene er fremhevet som et tema i kommuneplanen. Det er et mål at Farsund opprettholder sin posisjon som fylkets største jordbrukskommune, og utnytter landets mest gunstige klima for skogproduksjon.

Jordbruksnæringen i kommunen preges av aktive bønder, interesse for å overta gardsbruk og vilje til å satse på gardsdrift. Volumproduksjon av kjøtt og melk dominerer. Farsund er også største produsent av korn og «fylkets kornkammer». Det er begrenset produksjon av grønnsaker, bær og andre nisjeprodukter.

Store sammenhengende jordbruksområder gjør kommunen særlig godt egnet for matproduksjon i tråd med økt nasjonalt fokus på matvaresikkerhet og beredskap. I tillegg er det et stort potensiale for videreføring av landbruksprodukter. Det faglige og sosiale miljøet er bra, bøndene har mange møteplasser og en rekke årlige arrangementer som styrker samholdet.

Det investeres betydelig mer i jordbruket i Farsund enn i øvrige kommuner i Vest-Agder, men det er likevel behov for nye driftsbygninger og opprustning av driftsapparatet på mange bruk.

Satsning på nye produkter og nye produksjoner er avhengig av enkeltpersoners interesse, vilje og evne til å realisere egne utviklingsplaner

Det er mest aktuelt å skape nye arbeidsplasser gjennom:

- økt produksjon eller flere produksjoner på eksisterende gardsbruk
- produksjon av nye produkter ved å legge om eller ta i bruk ubrukte ressurser på bruket
- å ta i bruk arealer på eiendom som har ligget brakk eller ubrukt til ny produksjon, beiting, juletre/pyntegrønt, skog m.m.
- etablering av gardsutsalgs, spisested, overnatting, guiding og andre betalte tjenester med utgangspunkt i garden/landbrukseiendommen
- samarbeid mellom tilbydere av produkter og tjenester

Utfordringer:

- De som ønsker å starte noe nytt må i stor grad «gjøre alt selv».
- Investeringene i landbruket øker og kapitalbehov er en økt utfordring.
- Veiledningsapparatet består både av private og offentlige aktører og er vanskelig å finne ut av, særlig for nye som vil inn i næringen eller som vil starte nye, «uvanlige» produksjoner

Jordbruksarealene er under kontinuerlig press fra utbyggingsinteressene. Det er en utfordring å sikre ressursgrunnlaget for jordbruket i et langsiktig perspektiv

- **Mål:** Farsund kommune tar vare på jordbruksarealene
- **Strategi:** Unngå bygging på dyrka mark og en planmessig sikring av viktige jordbruksarealer i forbindelse med arealplanleggingen

I arbeidet med å legge til rette for næringsutvikling må kommunen være bevisst sin rolle som lokal landbrukspolitisk aktør og sikre gode rammebetingelser for næringen

- **Mål:** Landbruksnæringen har gode rammebetingelser
- **Strategi:** Sikre rammebetingelser og forutsigbarhet

For å få til en ønsket utvikling må det stimuleres til vekst, særlig innenfor matproduksjon og videreforedling. Kommunens oppgaver kan omfatte synliggjøring av næringen og betydningen av et aktivt landbruksmiljø, kommunen kan også bidra med ressurser til næringsutvikling og nyskapning i landbruket.

- **Mål:** Farsund kommune tilrettelegger for vekst i landbruksnæringen
- **Strategier:**
 - Produktiv mark tas i bruk til den best egnede produksjonen
 - Etablering og videreutvikling av miljøvennlig energiproduksjon
 - Bidra til nettverksbygging og synliggjøring av næringen

4.4 Kompetanse, innovasjon og entreprenørskap

Lokale kompetansemiljøer er fremhevet som et tema i kommuneplanen. Det er et mål at kompetansemiljøene kan bidra til knoppskyting og videreutvikling av verdikjeder.

Kompetansen som er utviklet av industrien i Farsund gjør dem til verdensledende innenfor flere felt. Grunnlaget for industriens fortsatte eksistens i Farsund er nettopp kompetansen. Produksjonsutstyr kan etableres andre steder og kraftprisene har blitt mer utjevnet mot Europa. I teorien er også kompetanse flyttbar, men viser seg i praksis å være mindre flyttbar enn det man skulle tro.

- **Mål:** Farsund tiltrekker seg kompetanse; fagkompetanse, forretningskompetanse og kompetanse om innovasjon
- **Strategi:** Kommunen har private og offentlige virksomheter med spisskompetanse og levende utviklingsmiljøer

Også offentlig virksomhet kan bidra vesentlig til å øke totaltilbudet av kompetansearbeidsplasser gjennom offensiv utvikling av offentlig tjenesteyting og aktiv deltakelse i faglige fora og utviklingsprogrammer som pilotkommune og vertskommune for FoU prosjekter.

- **Mål:** Kompetanse- og utviklingskommunen Farsund
- **Strategi:** Farsund kommune har fokus på god ledelse og anvender kjente styringsprosesser. Hver sektor i kommunen deltar i faglige fora og utviklingsprogrammer.

På lengre sikt er økt verdsetting av kunnskap og videreutvikling av skoletilbudet, fortrinnsvis i samarbeid med næringslivet, identifisert som den viktigste faktoren for økt virksomhet innenfor innsatsområdet. Det skapes en kultur for nysgjerrighet og bygging av et fremtidig kunnskapsamfunn.

- **Mål:** Farsundsskolen og barnehagene i kommunen er viden kjent for å dyrke frem forskere, innovatører og entreprenører.
- **Strategi:** Skolene og barnehagene stimuleres til å interessere seg for næringslivets kompetansebehov

Innovasjonsevnen til en bedrift påvirkes av bedrifts evne til å koble ulike typer kunnskap (teoretisk og praktisk). Farsunds industri er preget av prosess-, mekanisk og noe olje og gass. I tillegg er det en rekke gode bedrifter innenfor bygg og anlegg/entreprenør, fornybar energi og sjørelatert virksomhet. Farsund er også fylkets største landbrukskommune. Innovasjonsgraden har vært vanskelig å dokumentere. Basert på praktisk erfaring er det allikevel mulig å konstatere at innovasjonen som skjer i kommunen, nettopp skjer gjennom en kombinasjon av teoretisk og praktisk kunnskap. Eksempler på dette er blant andre Alcoa og Farsund Aluminium Casting, som begge bedriver utstrakt forsknings- og utviklingsarbeid innenfor sine felt, hvor de samarbeider med teoretiske fagmiljøer både nasjonalt og internasjonalt.

En kartlegging av kompetanse- og innovasjonsmiljøene i kommunen kan bidra til å synliggjøre hva som finnes av stort og smått innenfor dette innsatsområdet

- **Mål:** Kompetanse- og innovasjonsmiljøene i kommunen er godt kjent
- **Strategi:** Kartlegge og informere om miljøene

I motsetning til innovasjon er entreprenørskap ikke avhengig av å skape noe nytt. Entreprenørskap er avhengig av at forretningsideer oppstår og at det er personer som tør å etablere en bedrift basert på ideen og muligheten. I regionen er det ganske godt tilrettelagt for entreprenørskap gjennom regionens to næringshager. Næringshagenes målsetting er nettopp å bidra til nyetableringer og knoppskyting. I tillegg har Farsunds næringsliv sammen med kommunen etablert et eget næringssselskap (Farsund 365) som har en første linje rolle for å tilrettelegge for etablering og utvikling herunder veiledning og hjelp i etableringsfasen inkl. økonomiske støtteordninger. Det har i arbeidet vært vanskelig å kunne dokumentere med faktiske tall Farsunds status når det gjelder entreprenørskap. Det er allikevel mulig å påpeke at det både i Lundevågen og i flyparken har vært en rivende utvikling av forskjellige bedrifter de siste årene. Det er en rekke mennesker med mot og vilje til å etablere nye bedrifter innenfor ulike felt.

Når det gjelder innsatsfaktorene entreprenørskap og innovasjon er det viktig at ønsket om dette kommer på agendaen og blir oppmuntret. Det må også stimuleres til nye bedriftsetableringer og innovasjon i eksisterende bedrifter.

- **Mål:** Farsund tilrettelegger og er lett tilgjengelig for utvikling av eksisterende og etablering av ny virksomhet
- **Strategi:** Legge til rette gode møteplasser for næringslivet, og en god organisering av mottaksapparatet for nye ideer og initiativ

5. Handlingsplan

I dette kapitlet er det vist en oversikt og prioritering av aktuelle tiltak fordelt på innsatsområder. Tiltakene i planen revideres årlig, mens resten av planen (innsatsområder, mål og strategier) står fast til neste rullering. Tiltakene konkretiseres og kostnadsberegnes i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet. (FK = Farsund Kommune)

5.1 Havn

Mål: Farsund havn er attraktiv for nyetableringer	Ansvar	Frist
Delmål 1: Kaiene i Lundevågen har tilfredsstillende kvalitet 1. Forsterke og forlenge kai 10 (dypvannskai) 2. Utrede etablering av cruise-kai 3. Forsterke kai 2 og rette kaiplata (industrikaia) 4. Utbedre kai 1 (kommunekaia innerst i Lundevågen)	FK FK FK FK	2017 2019 2020 2023
Delmål 2: Havne- og næringsarealene forvaltes i et langsiktig perspektiv 1. Avgrense havnearealene og vedta bestemmelser om forvaltningen av arealene	FK	2016
Delmål 3: Innseilingen til Farsund har nødvendig dybde og bredde 1. Arbeide for at Håøyflua fjernes før 2018	FK	2015 -->
Delmål 4: Alle tjenestene i Farsund havn er godt kjent og havneaktørene samarbeider om å videreutvikle tjenestetilbudet 1. Etablere bransjenettverk for havneaktørene i Lundevågen	Farsund 365	2015 -->
Delmål 5: Farsund havn samarbeider om å videreutvikle regionens samlede havnetilbud 1. Delta i interkommunalt havnesamarbeid til beste for kommunen og regionen	FK	2015 -->

5.2. Turisme

Mål: Turistkommunen Farsund	Ansvar	Frist
<p>Delmål 1: Det er stor interesse for å bygge fritidsboliger i Farsund</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Planmessig tilrettelegging for attraktive fritidsboliger (nye felt og fortetting, god infrastruktur) 2. Synliggjøre utbyggingsmulighetene 	FK Farsund 365	2015 --> 2015 -->
<p>Delmål 2: Økt belegg og en mer profesjonell turistnæring</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tydelig og koordinert markedsføring mot Rogaland 2. Produktutvikling og kompetanseheving 	Farsund 365 Farsund 365	2015 --> 2015 -->
<p>Delmål 3: Farsund gjestehavn er attraktiv og økonomisk bærekraftig</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Markedsføre Farsund gjestehavn og skjærgårdsparken 2. Produktutvikling og kompetanseheving 	Farsund 365 Farsund 365	2015 --> 2015 -->
<p>Delmål 4: Kommunen har flere helårs bobil/campingplasser</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Planmessig tilrettelegging for helårs bobil-/campingplasser i samarbeid med næringen <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle eksisterende bobil-/campingplasser • Helårscamping på Lomsesanden eller på Lista 	FK	2015 2017
<p>Delmål 5: Farsund er kjent som en attraktiv feriedestinasjon på Sørlandet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koordinert og tydelig profilering av Farsund som reisemål i Rogalandsmarkedet (digital strategi, samarbeid med andre) 2. Kompetanseheving (vertskapsrollen) 	Farsund 365 Farsund 365	2015 --> 2016
<p>Delmål 6: Farsund har et mangfoldig tilbud av natur- og kulturbaserte reiselivsaktiviteter</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reisemålsutvikling 2. Synliggjøre og profilere eksisterende tilbud 3. Produktutvikling (naturbaserte helårs familieprodukter og samarbeid med landbruk) 4. Samarbeid med landbruk om felles interesser 	Farsund 365 Farsund 365 Farsund 365 Farsund 365	2016 2015 2015 --> 2015 -->

5.3 Landbruk

Mål: Økt matproduksjon og videreforedling av landbruksprodukter	Ansvar	Frist
<p>Delmål 1: Farsund kommune tar vare på jordbruksarealene</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Unngå bygging på dyrka mark 2. Planmessig sikring av viktige jordbruksarealer i forbindelse med arealplanleggingen 	<p>FK FK</p>	<p>2015 --> 2015 --></p>
<p>Delmål 2: Landbruksnæringen har gode rammebetingelser</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opprettholde kommunens tjenestetilbud ovenfor næringen 2. Oppfølging av driveplikt og priskontroll 3. Tilrettelegge for etablering av sentralt flislager 4. Videreutvikle infrastruktur for effektiv logistikk i landbruket 	<p>FK FK FK FK</p>	<p>2015 --> 2015 --> --> 2020 --> 2020</p>
<p>Delmål 3: Farsund kommune tilrettelegger for vekst i landbruksnæringen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prioritere søknader til Innovasjon Norge 2. Arbeide for etablering av biogassanlegg 3. Inspirere eiere av landbrukseiendommer til å ta jorda i bruk 4. Informasjon til nye eiere av landbrukseiendommer 5. Medvirke til etablering av lokalt «Bondens marked» 6. Synliggjøre landbruksnæringen 7. Informere om total matproduksjon i kommunen 8. Bidra til nettverksbygging «Sammen er vi sterke» 9. Samarbeid med turisme om felles interesser 	<p>FK FK FK FK FK FK FK FK FK</p>	<p>2015 --> 2015 --> 2015 --> 2015 --> 2015 --> 2015 --> 2015 --> 2015 --> 2015 --></p>

5.4 Kompetanse, innovasjon og entreprenørskap

Mål: Næringslivet i kommunen er innovativt og har god kompetanse	Ansvar	Frist
<p>Delmål 1: Farsund tiltrekker seg kompetanse; fagkompetanse, forretningskompetanse og kompetanse om innovasjon</p> <p>1. Kommunen har private og offentlige virksomheter med spisskompetanse og levende utviklingsmiljøer</p>	Farsund 365	2015 -->
<p>Delmål 2: Kompetanse- og utviklingskommunen Farsund</p> <p>1. Arbeide kontinuerlig med utvikling av ledelse, organisering og faglig utvikling.</p>	FK	2015 -->
<p>Delmål 3: Farsundsskolen og barnehagene i kommunen er viden kjent for å dyrke frem forskere, innovatører og entreprenører.</p> <p>1. Etablere arenaer for samarbeid mellom skole/barnehage og lokalt næringsliv</p>	FK	2015
<p>Delmål 4: Kompetanse- og innovasjonsmiljøene i kommunen er godt kjent</p> <p>1. Kartlegge lokale innovasjons- og kompetansemiljøer 2. Informere om miljøene</p>	FK	2015
<p>Delmål 5: Farsund tilrettelegger og er lett tilgjengelig for utvikling av eksisterende og etablering av ny virksomhet</p> <p>1. Legge til rette gode møteplasser for næringslivet, og en god organisering av mottaksapparatet for nye ideer og initiativ</p>	Farsund 365	2015 -->

Lundevågen industriområde

Planert areal: ca. 250 da
Bebygget areal ca: 20.000 m²
Beliggenhet: sjørelatert med
ca. 500 meter kailengde,
fordelt på 4 kaier med
dybde fra 7,5 – 15 mtr

Røssevika næringsområde

Totalt areal: 110 da fordelt på 22 tomter.
Beliggenhet ca. 8 km fra Farsund sentrum

FARSUND KOMMUNE

Tlf 38 38 20 00

post@farsund.kommune.no

www.farsund.kommune.no

Farsund Kysten er klar!